
V. ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

УДК 336.73:334:330.1

ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ У КРЕДИТНИХ СПІЛКАХ: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ

В. В. ГОНЧАРЕНКО, доктор економічних наук, професор
(Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна);
А. О. ПАНТЕЛЕЙМОНЕНКО, доктор економічних наук, професор;
Д. В. ГОНЧАРЕНКО
(Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»)

Анотація. *Метою статті є виявлення особливостей та розробка нових теоретико-методологічних підходів щодо здійснення фінансового менеджменту у кредитних спілках України. Методика дослідження.* *Вирішення поставлених у статті завдань здійснено за допомогою загальнонаукових і спеціальних методів дослідження: аналізу та синтезу, систематизації та узагальнення, діалектичного підходу. Результати.* *У статті запропоновано нові теоретико-методологічні підходи до фінансового менеджменту у кредитних спілках. Практична значущість результатів дослідження.* *Обґрунтовано специфічні цілі фінансового менеджменту в кооперативних організаціях. Запропоновано новий погляд на категорію «прибуток» кредитної спілки.*

Ключові слова: кредитні спілки, кооперативи, фінансовий менеджмент.

Постановка проблеми в загальному вигляді та зв'язок із найважливішими науковими чи практичними завданнями. Фінансовий менеджмент є однією з фундаментальних складових управління будь-якого суб'єкта господарювання. Від його правильної організації залежать не тільки фінансові результати господарської діяльності підприємства, а й можливі ризики, що можуть виникнути в майбутньому. Кредитні спілки є унікальними громадсько-господарськими організаціями, діяльність яких базується на ідеї економічної самопомоги населення шляхом самоорганізації для самозабезпечення необхідними фінансовими послугами. Своїми цілями й завданнями кредитні спілки

принципово відрізняються від традиційних форм ведення бізнесу, зорієнтованих на максимізацію прибутку (наприклад, банків, фінансових компаній). У зв'язку з цим, використання класичних підходів фінансового менеджменту для кредитних спілок не є повністю коректним і потребує наукового переосмислення та виявлення специфічних особливостей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі аспекти управління фінансами у кредитних спілках досліджували О. Г. Волкова, О. І. Гриценко, Д. Дема, Н. А. Дехтяр, О. В. Добровольська, В. І. Клименко, О. О. Луцишин, О. І. Мешко, Є. С. Осадчий, А. А. Пожар, А. О. Прудніков, Р. В. Руська, В. П. Хомутен-

ко, О. М. Шинкаренко, О. Ю. Шишута та інші науковці. Однак, питання особливостей фінансового менеджменту у кредитних спілках, у порівнянні з іншими суб'єктами господарювання, залишились недостатньо дослідженими й потребують більш детального висвітлення.

Формування цілей статті (постановка завдання). Метою статті є виявлення особливостей та розробка нових теоретико-методологічних підходів щодо здійснення фінансового менеджменту у кредитних спілках України.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. У вітчизняній і зарубіжній економічній літературі фінансовий менеджмент розглядається як система принципів, методів та механізмів розробки й реалізації управлінських рішень, пов'язаних із формуванням, використанням і розподілом фінансових ресурсів підприємства. Фінансовий менеджмент, у загальному вигляді, включає управління активами, пасивами, капіталом, грошовими потоками та фінансовими ризиками. І тут кредитні спілки не є виключенням [1]. Однак, у кредитних спілках є суттєві особливості побудови системи фінансового менеджменту, нюанси, яких на перший погляд не видно, бо вони приховані в окремих деталях механізму кооперативної діяльності. І найголовнішими з цих особливостей є цілі фінансового менеджменту.

Для суб'єктів підприємницької діяльності такими цілями традиційно є: максимізація прибутку підприємства (для виплати власникам); максимізація ринкової вартості підприємства; мінімізація фінансових ризиків. Однак, кредитна спілка є унікальною організацією, що будує свою діяльність на кооперативних засадах і не має за мету отримання прибутку. І навіть той факт, що сьогодні в Україні кредитні спілки виключені з переліку неприбуткових організацій, не змінює їх неприбуткової кооперативної природи.

У зв'язку з цим, фінансовий менеджмент у кредитних спілках має зовсім інші цілі, ніж управління фінансами в підприємницьких структурах. Щоб зрозуміти їх, необхідно коротко зупинитись на окремих особливостях неприбуткової соціально-економічної природи кредитних спілок (детально це питання описано в [2–4; 9; 10]).

Перш за все, необхідно зазначити, що термін «неприбутковий» не означає «збитковий».

Прибуток – це фінансовий результат перевищення доходів над витратами у процесі господарської діяльності, яка може здійснюватись як із підприємницькою (спрямованою на отримання максимального прибутку), так і неприемницькою (з метою забезпечення потреб) цілями. Поняття «неприбуткова діяльність» не означає відсутність прибутку чи отримання збитків у результаті її здійснення. Цей термін означає лиш те, що така економічна категорія, як прибуток, не є метою даної господарської діяльності.

Досвід інших країн свідчить, що ведення неприбуткової господарської діяльності здійснюється через певні організаційно-правові форми, найпоширенішою серед яких є кооператив. Члени кооперативів, у тому числі і кредитних (до яких належать і кредитні спілки), є одночасно їх власниками та клієнтами/користувачами послуг. У міжнародній кооперативній практиці це називається «принципом тотожності». Кооператив як суб'єкт господарювання надає послуги не стороннім особам (клієнтам), а переважно або виключно своїм членам, які одночасно є його власниками. Ця особливість і визначає його неприбуткову природу та специфіку побудови системи фінансового менеджменту в кооперативних організаціях.

Принцип тотожності власників і клієнтів кооперативу зумовлює прагнення кооперативу не до отримання прибутку (що характерно для суб'єктів підприємницької діяльності), а до максимального задоволення потреб своїх членів і здешевлення організованих для них послуг. Тому кооперативи прагнуть надавати послуги за собівартістю. Однак, собівартість неможливо визначити наперед, тому члени кооперативу як його рівноправні співвласники спільно приймають рішення про механізм фінансування кооперативної діяльності. Джерелами такого фінансування, зазвичай, є внески (вступні й пайові) та плата членів за послуги кооперативу (у кредитних спілках – це проценти за кредитами).

Розмір установленої плати за послуги кооперативу впливає на його валовий дохід, який має гарантовано забезпечити покриття можливих витрат. Тому кооперативи для недопущення виникнення збитків встановлюють плату за свої послуги «із запасом» від планової собівартості. Звідси й виникає перевищен-

ня доходу над витратами, що для будь-якого суб'єкта підприємництва цілком справедливо вважалося б прибутком. Але для кооперативів суму перевищення доходів над витратами не можна вважати прибутком у традиційному розумінні цього слова. Цей фінансовий результат кооперативної діяльності має принципово іншу економічну природу, відмінну від природи прибутку (незважаючи на те, що в багатьох країнах його не виділяють в окрему економічну категорію, а називають традиційно – «прибуток» [4]).

З цього приводу слід зазначити, що перевищення доходів над витратами в кооперативі є не метою діяльності, а наслідком неможливості точного попереднього встановлення плати за послуги на рівні собівартості. Крім цього, плата членами-власниками кооперативу за його послуги не може вважатись доходом кооперативу (а прибуток – це похідна від доходу). З теоретико-методологічної точки зору доходом є кошти, що отримуються від обслуговування клієнтів, тобто осіб, які не є власниками суб'єкта господарювання. Кошти, що надходять кооперативу від членів-власників у вигляді плати за його послуги, за своєю економічною природою більш схожі на цільове фінансування, ніж на дохід. З цього приводу Конгрес Міжнародного кооперативного альянсу ще в 1969 р. рекомендував замінити для кооперативів термін «прибуток» на більш правильний для кооперативної діяльності термін – «економічний результат» [2].

Ще одним важливим аспектом, що характеризує особливості фінансового менеджменту кооперативу, є напрями використання (розподілу) отриманого фінансового результату. На відміну від суб'єктів підприємництва, у яких прибуток розподіляється між власниками пропорційно вкладеному капіталу (акціям чи паям), фінансовий результат у кооперативах розподіляється за спільним рішенням членів (під час прийняття якого кожен член кооперативу має лише один голос) за такими основними напрямками:

- кооперативні виплати членам кооперативу;
- формування резервів кооперативу;
- розвиток громади, на території якої живуть члени та здійснює свою діяльність кооператив;
- нарахування дивідендів на паї членів кооперативу.

Для більш повного розуміння специфіки фінансового менеджменту в кооперативах доцільно детальніше зупинитись на нижчезазначених напрямках, узагальнивши міжнародний кооперативний досвід:

1. Кооперативні виплати – це унікальний механізм фінансових взаємовідносин між кооперативом і його членами, що існує в кооперативному русі багатьох країн. Ці виплати здійснюються щорічно пропорційно обсягам користування послугами кооперативу й фактично є поверненням членам-клієнтам кооператива переплачених понад собівартість коштів. Кооперативні виплати є основним елементом неприбуткового механізму кооперативної діяльності, що забезпечує беззбиткову діяльність кооперативу та поєднання приватних і колективних інтересів членів. Однак, у кредитних спілках України механізм кооперативних виплат застосовується досить рідко у зв'язку з невизначеністю статусу цих коштів у податковому законодавстві.

2. Створення неподільних колективних фондів (резервів), які захищають кооператив від непередбачуваних ризиків, забезпечують його платоспроможність і функціонування в довгостроковій перспективі. Сформовані резерви використовуються для покриття збитків, які можуть виникнути у процесі різноманітних несприятливих факторів господарської діяльності в майбутньому.

3. Спрямування коштів на розвиток громади є одним із важливих напрямів використання отриманого фінансового результату для багатьох кооперативів. За рахунок цих коштів формуються певні соціальні фонди кооперативу, з яких, за спільним рішенням членів, фінансуються різноманітні програми, спрямовані на задоволення колективних потреб членів кооперативу чи територіальної громади, де діє кооператив, а також на залучення до кооперативу нових членів (освітня, просвітницька діяльність тощо).

4. Розподіл фінансового результату у вигляді нарахування на паї в кооперативах є скоріше виключенням, ніж правилом. Таке нарахування здійснюється переважно в тих випадках, коли є необхідність залучити додатковий пайовий капітал від членів кооперативу на розширення його діяльності з метою зменшення витрат за рахунок збільшення масштабів. Внесення додаткових паїв не надає членам додаткових голо-

сів під час прийняття рішень на загальних зборах чи будь-яких інших переваг. Тому кооперативи часто стимулюють такий досить дешевий та ефективний механізм фінансування свого розвитку шляхом нарахування на додаткові паї частини річного фінансового результату. Зрозуміло, що нарахування на паї членів кооперативу за своєю економічною природою суттєво відрізняються від природи дивідендів у підприємницьких структурах, де головною мотивацією вкладання капіталу є подальше отримання прибутку, а не необхідних послуг на більш вигідних умовах, ніж пропонує ринок.

Важливою особливістю фінансового менеджменту в кооперативах, у тому числі й кредитних спілках, є специфіка побудови системи управ-

ління, за якої кожен член кооперативу має один голос на загальних зборах, незалежно від кількості паїв чи участі в господарській діяльності кооперативу [9]. Це є вищою формою демократії, однак, як свідчить досвід окремих країн, часто створює проблеми в організації ефективного фінансового менеджменту кооперативу [4].

Вищезазначені особливості кооперативних форм господарювання в сукупності визначають специфіку фінансового менеджменту кредитних спілок, цілі якого, порівняно з цілями суб'єктів підприємництва, наведено в табл. 1.

Досягнення цілей фінансового менеджменту визначається конкретними фінансовими показниками. Зрозуміло, що різні цілі вимірюються різними показниками.

Таблиця 1

Цілі фінансового менеджменту комерційних (підприємницьких) і кооперативних форм господарювання

Комерційні (підприємницькі) структури	Кооперативи (у т.ч. кредитні спілки)
Максимізація прибутку підприємства для його подальшої виплати власникам	Забезпечення беззбиткової діяльності
Максимізація ринкової вартості підприємства для можливого успішного його продажу	Накопичення резервів та формування спільних колективних фондів
Мінімізація фінансових ризиків	Мінімізація фінансових ризиків

Як видно з табл. 1, цілі фінансового менеджменту комерційних і кооперативних форм господарювання повністю співпадають лише за напрямом «мінімізація фінансових ризиків». Тому у фінансовому менеджменті кредитних спілок логічним є застосування всіх відомих механізмів та інструментів мінімізації фінансових ризиків (підтримка ліквідності, платоспроможності; страхування; робота із проблемними активами тощо). А ось показники, пов'язані із прибутком (ROA, ROE, інші показники прибутковості та рентабельності), не є коректними для використання у фінансовому менеджменті кредитних спілок.

Крім цього, слід зазначити, що перша ціль менеджменту суб'єкта підприємництва, наприклад комерційного банку, досягається шляхом максимізації доходів (Д) і мінімізації фінансових (Вф) та інших витрат (Ві) – $\{D \rightarrow \infty; V_f \rightarrow \min; V_i \rightarrow \min\}$. Економічною метою здійснення кооперативної діяльності кредитних спілок є забезпечення надання якісних послуг членам (вкладникам і позичальникам) на

умовах беззбитковості та за мінімально можливих операційних витрат $\{D \geq B; V_f \rightarrow \max; V_i \rightarrow \min\}$. Отже, і підприємницькі, і кооперативні форми господарювання прагнуть мінімізувати витрати, використовуючи різноманітні методи управління витратами й собівартістю. Однак, кредитні спілки при цьому прагнуть збільшити проценти на депозитні вклади своїх членів, свідомо збільшуючи свої фінансові витрати. Крім цього, кредитні спілки прагнуть зменшити для своїх членів проценти за кредитами, свідомо зменшуючи при цьому отримуваний дохід. Такий підхід із точки зору класичного фінансового менеджменту вважається алогічним, але для кредитних спілок лише він повністю відповідає кооперативній ідеї.

Ще одним із важливих аспектів, що суттєво впливає на фінансовий менеджмент кредитних спілок, є державне регулювання. Практично всі країни регулюють діяльність суб'єктів фінансового ринку, і від якості цього регулювання залежить розвиток всіх видів фінансових установ, у тому числі й кредитних спілок. З висо-

кою долею ймовірності можна припустити, що кредитні спілки у США стали настільки потужними, якими вони є нині, якраз завдяки існуванню окремого регулятора National Credit Union Administration (NCUA) – незалежної федеральної агенції, яка здійснює державне регулювання і нагляд за діяльністю виключно кредитних спілок. Є і протилежні приклади інших країн, наприклад України, де кредитні спілки регулюються універсальним регулятором небанківського фінансового ринку (Нацкомфінпослуг) чи Туркменістану, де регулятором діяльності кредитних спілок є Центробанк [11]. Державне регулювання має бути спрямоване на створення умов для ефективного фінансового менеджменту й мінімізацію ризиків, що можуть виникнути у процесі діяльності фінансових установ з урахуванням їх специфіки. Зрозуміло, що існує причинно-наслідковий зв'язок: чим краще державний регулятор розуміє економічну природу, цілі й завдання кредитних спілок – тим ефективнішим є державне регулювання і тим краще розвиваються кредитні спілки. Тому, одним із напрямів удосконалення державного регулювання діяльності кредитних спілок в Україні має стати не тільки встановлення і контроль за дотриманням фінансових нормативів, як це є нині, а й створення умов для ефективного фінансового менеджменту у кредитних спілках, нагляд за дотриманням спілками кооперативних принципів, боротьба із псевдоспілками, які своєю діяльністю підривають довіру людей і дискредитують ідею кредитної кооперації.

Висновки із зазначених проблем і перспективи подальших досліджень у поданому напрямі. На основі проведеного дослідження можна сформулювати такі висновки:

1. Своїми цілями та завданнями кредитні спілки принципово відрізняються від інших фінансових установ (банків, фінансових компаній, ломбардів тощо), які зорієнтовані на максимізацію прибутку. У зв'язку з цим, використання класичних підходів фінансового менеджменту для кредитних спілок не є повністю коректним і потребує врахування цієї особливості.

2. Позитивний фінансовий результат діяльності кредитних спілок не можна вважати прибутком у традиційному розумінні цього слова як економічної категорії.

3. Цілі фінансового менеджменту кредитних спілок та інших фінансових установ

співпадають лише за напрямом «мінімізація фінансових ризиків». Тому у фінансовому менеджменті кредитних спілок логічним є застосування всіх відомих механізмів та інструментів мінімізації фінансових ризиків (підтримка ліквідності, платоспроможності, робота із проблемними активами тощо).

4. Показники, пов'язані із прибутком (ROA, ROE, інші показники прибутковості та рентабельності), не є коректними для застосування у фінансовому менеджменті кредитних спілок, бо не відображають реальну ефективність їх діяльності, яка визначається особливими економічними цілями.

5. Державне регулювання кредитних спілок в Україні має відбуватись з урахуванням їх кооперативної специфіки. Держава має створити умови для ефективного фінансового менеджменту у кредитних спілках, контролювати дотримання спілками кооперативних принципів та боротись із псевдоспілками, що дискредитують ідею кредитної кооперації в очах населення.

Проблема побудови ефективної системи фінансового менеджменту кредитних спілок є досить багатогранною та малодослідженою, тому потребує подальших наукових досліджень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гончаренко В. В. Фінанси кредитних спілок України (положення та процедури) : наук.-практ. посіб. / В. В. Гончаренко. – Київ : Канадська Програма розвитку кредитних спілок в Україні, 1996. – 203 с.
2. Гончаренко В. В. Кооператив – особлива форма кооперації та неприбуткової господарської діяльності / В. В. Гончаренко // Основи сільськогосподарської обслуговуючої кооперації : навч. посіб. / за ред. В. В. Зіновчука. – Київ : Вища освіта, 2001. – С. 183–199.
3. Гончаренко В. В. Неприбуткова економічна природа кредитних спілок та кооперативних банків / В. В. Гончаренко // Вісник Національного банку України. – 2002. – № 5. – С. 29–31.
4. Гончаренко В. В. Кооперативні принципи

- як основа успішного розвитку національних кооперативних систем / В. В. Гончаренко // *Управління розвитком соціально-економічних систем у новій економіці* : монографія / [колектив авторів] ; за заг. ред. Л. М. Шимановської-Діанич. – Полтава : ПУЕТ, 2015. – 358 с.
5. Добровольська О. В. Міжнародний досвід та стандарти регулювання діяльності кредитних спілок [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://global-national.in.ua/archive/7-2015/142.pdf> (дата звернення: 21.02.18). – Назва з екрана.
 6. Дехтяр Н. А. Технологія фінансової діяльності кредитних спілок в Україні / Н. А. Дехтяр // *Вісник Української академії банківської справи*. – 2008. – № 1 (24). – С. 105–112.
 7. Клименко В. І. Використання досвіду Німеччини у розвитку кредитно-кооперативного сектору національної економіки / В. І. Клименко // *Актуальні проблеми світового господарства і міжнародних економічних відносин* : матер. X наук.-практ. конф. молодих вчених, 3 квітня 2015 р. – Харків : ХНУ ім. Каразіна, 2015. – С. 173–175.
 8. Мохняк В. С. Організація системи внутрішнього контролю в кредитних спілках / Мохняк В. С., Бачинський В. І. // *Бізнесінформ*. – 2013. – № 1. – С. 258–261.
 9. Пантелеймоненко А. О. Третій сектор: кооперативи як особлива форма неприбуткових організацій / А. О. Пантелеймоненко // *Актуальні проблеми економіки*. – 2008. – № 9 (87). – С. 11–17.
 10. Пантелеймоненко А. О. Неприбуткова природа кооперативних організацій / А. О. Пантелеймоненко // *Науковий вісник Полтавського університету споживчої кооперації України*. Сер. : Економічні науки. – 2009. – № 1 (32). – С. 20–25.
 11. Пожар А. А. Кредитно-кооперативний сектор економіки європейських країн : монографія / А. А. Пожар. – Полтава : ПУЕТ, 2013. – 269 с.
 12. Руська Р. В. Моделювання функціонування кредитних спілок в умовах економічної нестійкості : дис. канд. екон. наук : 08.00.11 / Р. В. Руська ; Хмельницьк. нац. ун-т. – Хмельницький, 2011. – 203 с.
 13. Осадчий Є. С. Світовий досвід управління капіталом кредитних спілок / Є. С. Осадчий // *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Сер. : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. – 2016. – Вип. 9. – С. 122–125.
 14. Прудніков А. О. Основні принципи функціонування кредитних спілок України в сучасних умовах / А. О. Прудніков // *Науковий вісник: фінанси, банки, інвестиції*. – 2011. – № 2. – С. 28–32.
 15. Хомутенко В. П. Особливості фінансового механізму кредитних спілок України / В. П. Хомутенко, О. Г. Волкова // *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. – 2012. – № 2. – С. 43–50.

REFERENCES

1. Honcharenko, V. V. (1996). *Finansy kredytnykh spilok Ukrainy (polozhennia ta protsedury) [Finances of credit unions of Ukraine (regulations and procedures)]*. Kyiv: Kanadska Prohrama rozvytku kredytnykh spilok v Ukraini [in Ukrainian].
2. Honcharenko, V. V. (2001). Kooperatyv – osoblyva forma kooperatsii ta neprybutkovoï hospodarskoï diialnosti [Cooperative – a special form of cooperation and non-profit business]. *Osnovy silskohospodarskoï obsluhovuiuchoï kooperatsii [Fundamentals of agricultural servicing cooperation]*. (V. V. Zinovchuk, Ed.). Kyiv : Vyshcha osvita [in Ukrainian].
3. Honcharenko, V. V. (2002). Neprybutkova ekonomichna pryroda kredytnykh spilok ta kooperatyvnykh bankiv [Non-Profitable Economic Nature of Credit Unions and Cooperative Banks]. *Visnyk Natsionalnoho banku Ukrainy – Bulletin of the National Bank of Ukraine*, 5, 29–31 [in Ukrainian].
4. Honcharenko, V. V. (2015). Kooperatyvni pryncypy yak osnova uspishnoho rozvytku natsionalnykh kooperatyvnykh system [Cooperative Principles as the Basis for the Successful

- Development of National Cooperative Systems]. *Upravlinnia rozvytkom sotsialno-ekonomichnykh system u novii ekonomitsi [Management of the development of socio-economic systems in the new economy]*. (L. M. Shymanovska-Dianykh, Ed.). Poltava : PUET [in Ukrainian].
5. Dobrovolska, O. V. (n.d.). Mizhnarodnyi dosvid ta standarty rehuliuвання diialnosti kredytnykh spilok [International experience and standards for regulating the activities of credit unions]. Retrieved from <http://global-national.in.ua/archive/7-2015/142.pdf> (accessed 21 February 2018) [in Ukrainian].
 6. Dekhtiar, N. A. (2008). Tekhnolohiia finansovoi diialnosti kredytnykh spilok v Ukraini [Technology of financial activity of credit unions in Ukraine]. *Visnyk Ukrainiskoi akademii bankivskoi spravy – Bulletin of the Ukrainian Academy of Banking: Collected papers*, (1 (24), (pp. 105–112) [in Ukrainian].
 7. Klymenko, V. I. (2015). Vykorystannia dosvidu Nimechchyny u rozvytku kredytno-kooperatyvnoho sektoru natsionalnoi ekonomiky [Using the German Experience in the Development of the Credit-Cooperative Sector of the National Economy]. Proceeding from *X nauk.-prakt. konf. molodykh vchenykh “Aktualni problemy svitovoho hospodarstva i mizhnarodnykh ekonomichnykh vidnosyn” – X Sciences-practice Conf. Young Scientists “Actual Problems of the World Economy and International Economic Relations”*, (pp. 173–175). Kharkiv : KhNU im. Karazina [in Ukrainian].
 8. Mokhniak, V. S. & Bachynskiy, V. I. (2013). Orhanizatsiia systemy vnutrishnoho kontroliu v kredytnykh spilokakh [Organization of the system of internal control in credit unions]. *Biznesinform – Businessinform*, 1, 258–261 [in Ukrainian].
 9. Panteleimonenko, A. O. (2008). Tretii sektor: kooperatyvy yak osoblyva forma neprybutkovykh orhanizatsii [Third sector: cooperatives as a special form of non-profit organizations]. *Aktualni problemy ekonomiky – Actual problems of the economy*, 9 (87), 11–17 [in Ukrainian].
 10. Panteleimonenko, A. O. (2009). Neprybutkova pryroda kooperatyvnykh orhanizatsii [Nonprofit nature of cooperative organizations]. *Naukovyi visnyk Poltavskoho universytetu spozhyvchoi kooperatsii Ukrainy. Serii: Ekonomichni nauky – Scientific Bulletin of Poltava University of Consumer Cooperatives of Ukraine. A Series: Economic Sciences: Collected papers*, (1 (32), (pp. 20–25) [in Ukrainian].
 11. Pozhar, A. A. (2013). *Kredytno-kooperatyvnyi sektor ekonomiky yevropeiskykh krain [The credit-cooperative sector of the economy of European countries]*. Poltava : PUET [in Ukrainian].
 12. Ruska, R. V. (2011). Modeliuвання funktsionuvannia kredytnykh spilok v umovakh ekonomichnoi nestiikosti [Simulation of functioning of credit unions in the conditions of economic instability]. *Candidate's thesis*. Khmelnytskyi : Khmelnyts. nats. un-t [in Ukrainian].
 13. Osadchyi, Ye. S. (2016). Svitovyi dosvid upravlinnia kapitalom kredytnykh spilok [World Experience in Managing Capital of Credit Unions]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Serii: Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo – Scientific Bulletin of Uzhgorod National University. Series: International Economic Relations and World Economy: Collected papers*, (9), (pp. 122–125) [in Ukrainian].
 14. Prudnikov, A. O. (2011). Osnovni pryntsyipy funktsionuvannia kredytnykh spilok Ukrainy v suchasnykh umovakh [Basic principles of functioning of credit unions of Ukraine in modern conditions]. *Naukovyi visnyk: finansy, banky, investytsii – Scientific Bulletin: Finances, Banks, Investments*, 2, 28–32 [in Ukrainian].
 15. Khomutenko, V. P. & Volkova, O. H. (2012). Osoblyvosti finansovoho mekhanizmu kredytnykh spilok Ukrainy [Features of the financial mechanism of credit unions of Ukraine]. *Zovnishnia torhivlia: ekonomika, finansy, pravo – Foreign trade: economics, finance, law*, 2, 43–50 [in Ukrainian].

В. В. Гончаренко, доктор економічних наук, професор (Харьковский национальный университет имени В. Н. Каразина); **А. А. Пантелеймоненко**, доктор економічних наук, професор; **Д. В. Гончаренко** (Высшее учебное заведение Укоопсоюза «Полтавский универ-

ситет экономики и торговли»). **Особенности финансового менеджмента в кредитных союзах: теоретические аспекты.**

Аннотация. Целью статьи является выявление особенностей и разработка новых теоретико-методологических подходов по осуществлению финансового менеджмента в кредитных союзах Украины. **Методика исследования.** Решение поставленных в статье задач осуществлено с помощью таких общенаучных и специальных методов исследования: анализа и синтеза, систематизации и обобщения, диалектического подхода. **Результаты.** В статье предложены новые теоретико-методологические подходы к финансовому менеджменту в кредитных союзах. **Практическая значимость результатов исследования.** Обоснованно специфические цели финансового менеджмента в кооперативных организациях. Предложен новый взгляд на понятие «прибыль» кредитного союза.

Ключевые слова: кредитные союзы, кооперативы, финансовый менеджмент.

V. Honcharenko, Dc. Econ. Sci., Professor (V. N. Karazin Kharkiv National University); **A. Panteleymonenko**, Dc. Econ. Sci., Professor; **D. Goncharenko** (Poltava University of Economics and Trade). **Peculiarities of financial management in credit unions: theoretical aspects.**

Annotation. The purpose of this work is to identify features and develop new theoretical and methodological approaches to the implementation of financial management in credit unions of Ukraine. **Methodology of research.** The objectives of the article implemented by using the following general and specific research methods: analysis and synthesis, systematization and generalization, dialectical approach. **Findings.** The article proposes new theoretical and methodological approaches to financial management in credit unions. The specific objectives of financial management in cooperatives are substantiated. **Practical value.** A new vision of the concept of “profit” in credit unions is offered.

Keywords: credit unions, cooperatives, financial management.